

KINNITATUD
Riigimetsa Majandamise Keskuse
juhatuse 14.04.2020 otsusega
nr 1-32/42

RMK külastuskorralduse strateegia 2020-2029

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Külastuskorraldusliku tegevuse põhimõtted	4
2. Külastuskorraldusliku tegevuse hetkeseis	5
3. Tegevuskeskkonna muutustest tulenevad väljakutsed	5
4. Strateegilised eesmärgid ja mõõdikud	6
5. Strateegia täitmise edutegurid	7

Lisa 1. RMK külastuskorralduse hetkeseis ja tegevuse mõjud

Lisa 2. Tegevuskeskkonna muutused

Lisa 3. Metsa- ja loodusteadlikkust edendavatest ja teavitavatest tegevustest osavõtnute arvu moodustumine

Sissejuhatus

Tulenevalt Riigimetsa Majandamise Keskuse (edaspidi RMK) tegevust reguleerivatest õigusaktidest on RMK ülesandeks ka riigimetsale pandud avalike funktsioonide täitmine ning loodusväärtuste kaitse. Nende ülesannete täitmiseks loob RMK mitmekülgeid looduspuhkuse võimalusi ja suunab metsakasutust, korraldab kaitstavate loodusobjektide külastamist ning pakub turismiteenuseid. Eesti suurima maavaldajana ja igäüheõigusel tugineva looduses liikumise võrgustiku hoidja ning arendajana edendab RMK inimeste loodusteadlikkust, tutvustab Eesti metsade ja kaitsealade loodusväärtusi, metsade kui taastuva loodusvara majandamist ning võimaldab looduses liikumist, kahjustamata sealjuures keskkonda.

Käesolev strateegia määratleb RMK külastuskorralduse põhimõtted, eesmärgid ja mõõdikud, millega loob raami RMK külastuskorraldusliku tegevuse toimimiseks ja arendamiseks aastateks 2020-2029.

1. Külastuskorraldusliku tegevuse põhimõtted

RMK põhimäärus sätestab külastuskorraldustegevuse ulatuse, milleks on RMK puhkealadel mitmekülgses looduses liikumise võimaluste loomine ja metsa kasutamise suunamine, maastiku, pärandkultuuriobjektide ja kaitstavate loodusobjektide hoidmine ning kaitstavate loodusobjektide külastamise korraldamine.

Külastuskorraldusosakonna põhimääruse järgi on struktuuriüksuse põhiülesanne RMK hallataval puhke- ja kaitsealadel mitmekülgses looduses liikumise võimaluste pakkumine, seal külastajate suunamine ja loodusteadlikkuse edendamine.

Maastiku seisundi säilitamiseks, külastuse suunamiseks, loodusteadlikkuse edendamiseks ja inimtekkeliste negatiivsete mõjude vähendamiseks on RMK rajanud külastustaristu, mille majandamise üldpõhimõtted on järgmised:

- RMK tagab puhke- ja kaitsealadel paikneva igapäevasele tugineva looduses liikumise võrgustiku olemasolu, selle pideva hoolduse ja külastustaristu jätkuva korrasoleku ning ligipääsetavuse;
- RMK optimeerib külastustaristut lähtudes külastuskoormusest, maastiku- ja looduskaitsealade kaalutlustest ning külastusobjektide sidususest;
- RMK teavitab avalikkust looduses liikumise võimalustest ja kujundab külastajate loodust ja metsa väärtustavaid hoiakuid. Teavitamine igapäevasele tugineva looduses liikumise võrgustiku ja selle kasutamise reeglite kohta toimub RMK looduses liikumise võimalusi kajastava kodulehe, sotsiaalmeedia, RMK külastuskeskuste tegevuse ning maastikul paikneva teabe kaudu;
- RMK edendab metsa- ja loodusteadlikkust RMK külastuskeskuste ja Sagadi metsakeskuse loodusõppeprogrammide, näituste, sündmuste ja konkursside ning teabepunktide töö kaudu, loodusesse paigutatud passiivsete loodusõppelahendite ning samuti RMK veebilehtede ja sotsiaalmeedia vahendusel;
- RMK loob tasakaalu looduses liikumise võrgustiku kasutamise ja looduse kaitse vahel, selleks majandab RMK oma külastustaristut teadmispõhiselt: majandamise aluseks on külastaja- ja külastusseire, seiretest lähtuv külastustaristu kavandamine, kavandatu elluviimine ning külastustaristu pidevale seirele tuginev korrashoid;
- RMK määratleb külastuskorraldustegevuse ulatuse, kvaliteedi ja arendusvajaduse külastuskorralduskavades;
- RMK pöörab erilist tähelepanu rahvusparkidele kui Eesti loodust ja kultuuri kontsentreeritult esitletavatele aladele, arendades välja kõikide rahvusparkide külastuskeskused, kus külastajatele pakutakse asjakohast teavet, avalikke teenuseid ja eksponeeritakse rahvusparkide väärtusi;
- RMK pakub külastuskorraldust toetavat turismiteenust (majutus ja toitlustus) üksnes Sagadi metsakeskuses;
- RMK sõlmib asjakohaseid koostöölepinguid selleks, et suunata ja reguleerida igapäevasele tugineva looduses liikumise võrgustiku kasutamist ettevõtluse tarbeks.

2. Külastuskorraldusliku tegevuse hetkeseis

RMK pakub looduses liikumise võimalusi ehk külastuskorraldusteenust üle-eestisel võrgustikul, mille kasutus on aasta-aastalt kasvanud ning 2018. aastal kasutati neid võimalusi seni kõrgeimas mahu, 2,7 miljonil korral ning 2019. aastal 2,6 miljonil korral.

Suureneva külastusmahu ja mitmekesistuvate kasutusviiside haldamiseks on alates 2002. aastast toimunud pidev seiretel ning uuringutel põhinev planeerimine ja majandamine (vt lisa 1).

Teadmispõhine majandamine, inimeste loodusteadlikkuse edendamine ja külastuse suunamine on tänaseks taganud külastuskorraldusteenuse (joonis 1) sellise taseme, mis võimaldab looduskeskkonna ja külastustaristu seisundi säilimise ning külastajate kõrge rahulolu.

Joonis 1. RMK külastuskorraldusteenus 2019. aastal

Tänane RMK külastuskorraldusteenus pakub mitmekülgseid võimalusi looduses liikumiseks. Loodud eriilmeline külastustaristu võimaldab erinevaid kasutusviise ja leevendab nendevahelisi konflikte, võimaldab külastajatel tutvuda erinevate kooslustega, tagab turvalise liikumise, suurendab maastike koormustaluvust ning on samas ka võimalus loodusturismi teenusepakkujatele. Looduses viibimine avaldab positiivset mõju külastajate tervisele ja heaolule (vt lisa 2).

3. Tegevuskeskkonna muutustest tulenevad väljakutsed

Külastuse korraldamisel RMK hallatavatel puhke- ja kaitsealadel on oluline arvestada tegevuskeskkonnas pidevalt toimuvate muutuste ja arengutega. Lähtudes RMK-le õigusaktides püstitatud eesmärkidest ja ülesannetest ja arvestades tänaseks välja kujunenud

olukorda (vt lisa 1) ning samuti prognoositavaid muutusi tegevuskeskkonnas (vt lisa 2), saab RMK külastuskorraldusele sõnastada aastateks 2020-2029 järgmised väljakutsed:

- võtta vastu üha suurenevat, mitmekesisivat ja rahvusvahelisemaks muutuvat külastust;
- tagada külastustaristu piisavus, kvaliteet ja korrasolek;
- ennetada ja vähendada negatiivset mõju looduskeskkonnale puhke- ja kaitsealadel;
- suunata ja toetada suuremas mahus metsa- ja loodusteadlikkuse edendamist.

4. Strateegilised eesmärgid ja mõõdikud

Tuginedes eelnevale ning arvestades tegevuskeskkonnas toimuvaid muutusi, on looduskeskkonna stabiilse seisundi säilitamiseks ja külastajate looduskasutuse suunamiseks vajalikud eesmärgid, mõõdikud ja tegevused järgnevad:

Eesmärk 1. Külastustaristu on vastav suureneva, muutuva ja mitmekesistuva külastuse vastuvõtuks puhke- ja kaitsealadel.

Mõõdik:

- külastaja rahulolu indeks on vähemalt 4,4¹;
- külastuskordade arv kasvab 3 miljonini aastas.

Tegevused:

- külastaja- ja külastusseirete ja -uuringute jätkamine;
- tegevuskeskkonnas toimuvate muutuste ja trendide jälgimine;
- erinevate külastaja profiilidega arvestamine külastustaristu arendamisel;
- külastustaristu korrasolekut tagav hooldamine;
- külastust mitmekesistavate teenuste arendamine koostöös ettevõtjate ja huvigruppidega.

Eesmärk 2. Külastustegevuse negatiivne mõju looduskeskkonnale puhke- ja kaitsealade looduses liikumise võrgustikul on ohjatud.

Mõõdik:

- külastusobjektide pinnase ja alustaimestiku seisundi keskmine indeks on väiksem kui 2,2²;
- kõik külastuskorraldustaristu ehitus- ja rekonstrueerimisprojektid on läbinud keskkonnamõjude analüüsi.

Tegevused:

- looduskeskkonna ja külastustaristu seisundi säilimiseks külastaja- ja külastusseirete ning -uuringute jätkamine ning nende arendamine;
- külastustaristu kavandamisel ja rajamisel looduskeskkonna koormustaluvuse ja kaitseväärtustega arvestamine;
- külastustaristu rajamisel ja majandamisel sobilike töövõtete kasutamine;
- külastustaristu ülese liikumissüsteemi arendamine, külastuse hajutamine nii sesoonselt kui ka territoriaalselt.

---

¹ Külastajauuringu andmetel, skaalal 1-5

² Külastusobjektide seisundi seire andmetel, skaala 1-6

Eesmärk 3. Metsa ja loodust väärtustav ning looduskasutusvõimalusi tundev inimene.

Mõõdik:

- metsa- ja loodusteadlikkust edendavatest ja teavitavatest tegevustest osavõtnute (vt lisa 3) arv kasvab 600 tuhandeni;
- üle 80% Eesti elanikkonnast on teadlikud RMK pakutavatest looduses liikumise võimalustest;
- kõikides rahvusparkides on kaasaegsed külastuskeskused, kus külastajatele pakutakse asjakohast teavet, avalikke teenuseid ja eksponeeritakse rahvusparkide väärtusi.

Tegevused:

- teavitamislahendite mitmekesistamine ning metsa- ja loodusteadlikkust kujundavate uuenduslike õppematerjalide väljatöötamine;
- RMK külastuskeskuste ja Sagadi metsakeskuse teenuste mitmekesistamine ning nendevahelise koostöö edendamine;
- rahvusparkides RMK külastuskeskuste rekonstrueerimine ja ekspositsioonide väljatöötamine;
- RMK looduses liikumist suunavate veebilehtede teenuste mitmekesistamine metsa- ja loodusteadlikkuse edendamiseks;
- looduses oleva passiivse info täiendamine uuenduslike metsa- ja loodusteadlikkust edendavate tabelahenditega;
- metsa- ja loodusteadlikkuse edendamiseks ühisprojektid RMK väliste osapooltega;
- metsamajandust tutvustavate õppeprogrammide ja ürituste osakaalu suurendamine.

5. Strateegia täitmise edutegurid

RMK poolt pakutav külastuskorraldusteenus on saanud külastajatelt kõrge hinnangu ning külastusmaht külastustaristul on läbi aastate kasvanud. Selline olukord sunnib objektiivselt ja samas kriitiliselt ning vastutustundlikult hindama edasisi arenguid ja neid toetavaid kriitilisi edutegureid ehk peamisi vahendeid, mis on olulised strateegias püstitatud eesmärkide täitmisel. Eesmärgid ja nende saavutamiseks olulisi tegevusi analüüsides joonistuvad välja strateegia täitmise kriitilised edutegurid:

- külastuskorraldusteenuse stabiilne ja vajaduspõhine rahastamine;
- jätkuv külastaja- ja külastusseirel tuginev, seadusandlusest tulenevaid nõudeid arvestav ning huvigruppe kaasav planeerimine ja sellele tuginev puhke- ja kaitsealade majandamine;
- uudsete materjalide ja tehnoloogiate kasutamine külastustaristu eluringi pikendamiseks;
- külastuskorralduses kasutatavate rakendustarkvarade vajaduspõhine arendamine;
- uudsete lahenduste leidmine metsa- ja loodusteadlikkuse, sh metsamajandamise tutvustamise edendamiseks;
- piisav, arenemisvõimeline ja motiveeritud meeskond.